

Київський університет імені Бориса Грінченка
Факультет психології, соціальної роботи та спеціальної освіти
(назва інституту, факультету, коледжу)

Кафедра соціальної педагогіки та соціальної роботи
(назва кафедри, циклової комісії)

ЗАТВЕРДЖУЮ»
Проректор науково-методичної та
навчальної роботи
(Олексій ЖИЛЬЦОВ)
09 2023 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«Університетські студії»

(повна назва навчальної дисципліни за навчальним планом)

для студентів

спеціальності	<u>231 Соціальна робота</u> (шифр і назва спеціальності (тей))
освітнього рівня	<u>першого (бакалаврського)</u> (назва освітнього рівня, ОКР)
освітньої програми	<u>231.00.01 Соціальна робота</u> <u>231.00.04 Соціальна адвокція</u> <u>231.00.02 Соціальна педагогіка</u> (шифр і назва освітньої програми)
спеціалізації (за наявності)	_____ (назва спеціалізації)

Київ – 2023

Розробники:

Аліна ДУЛЯ, старший викладач кафедри соціальної педагогіки і соціальної роботи Факультету психології, соціальної роботи та спеціальної освіти;

Роман ПАВЛЮК, кандидат педагогічних наук, доцент, заступник декана з науково-методичної та навчальної роботи Факультету психології, соціальної роботи та спеціальної освіти, доцент кафедри іноземних мов Факультету права та міжнародних відносин;

Ірина МУЗИЧЕНКО, кандидат психологічних наук, заступник декана з науково-педагогічної та соціально-гуманітарної роботи, доцент кафедри практичної психології Факультету психології, соціальної роботи та спеціальної освіти.

Викладачі:

Аліна ДУЛЯ, старший викладач кафедри соціальної педагогіки і соціальної роботи Факультету психології, соціальної роботи та спеціальної освіти;

Наталія КЛІШЕВИЧ, кандидат педагогічних наук, доцент, декан Факультету психології, соціальної роботи та спеціальної освіти, доцент кафедри соціальної педагогіки і соціальної роботи Факультету психології, соціальної роботи та спеціальної освіти.

Робочу програму розглянуто і затверджено:

На засіданні кафедри соціальної педагогіки і соціальної роботи

Протокол від 28.08.2023 р. № 16

Завідувач кафедри _____ (Тетяна ЛЯХ)

(підпис)

Робочу програму погоджено з:

гарантом освітньої програми (керівником освітньої програми) 231.00.01 Соціальна робота першого (бакалаврського) рівня

(назва освітньої програми)

28.08.2023 р.

Керівник освітньої програми _____ (Вадим СУЛІЦЬКИЙ)

(підпис)

гарантом освітньої програми (керівником освітньої програми) 231.00.04 Соціальна адвокція першого (бакалаврського) рівня

(назва освітньої програми)

28.08.2023 р.

Керівник освітньої програми _____ (Світлана САПІГА)

(підпис)

гарантом освітньої програми (керівником освітньої програми) 231.00.02 Соціальна педагогіка першого (бакалаврського) рівня

(назва освітньої програми)

28.08.2023 р.

Керівник освітньої програми _____ (Олена ДЕНИСЮК)

(підпис)

Робочу програму перевірено

01.09.2023 р.

Заступник декана Факультету психології, соціальної роботи та спеціальної освіти _____ (Роман ПАВЛЮК)

(підпис)

Пролонговано:

на 20__/20__ н.р. _____ (підпис) _____ (ПІБ), «__» __ 20__ р., протокол № __

на 20__/20__ н.р. _____ (підпис) _____ (ПІБ), «__» __ 20__ р., протокол № __

Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Характеристика дисципліни за формами навчання	
	денна	заочна
Університетські студії		
Вид дисципліни	нормативна	
Мова викладання, навчання та оцінювання	українська	
Загальний обсяг кредитів / годин	4/120	
Курс	1	1
Семестр	1	1
Кількість змістових модулів з розподілом:	3	
Обсяг кредитів	4	4
Обсяг годин, в тому числі:	120	120
Аудиторні	56	16
Модульний контроль	8	-
Самостійна робота	56	104
Форма семестрового контролю	залік	залік
Змістовий модуль «Я – студент»		
Вид дисципліни	нормативна	
Мова викладання, навчання та оцінювання	українська	
Загальний обсяг кредитів / годин	1/30	
Курс	1	1
Семестр	1	1
Кількість змістових модулів з розподілом:	1	
Обсяг кредитів	1	1
Обсяг годин, в тому числі:	30	30
Аудиторні	14	4
Модульний контроль	2	-
Самостійна робота	14	26
Змістовий модуль «Вступ до спеціальності»		
Вид дисципліни	нормативна	
Мова викладання, навчання та оцінювання	українська	
Загальний обсяг кредитів / годин	2/60	
Курс	1	1
Семестр	1	1
Кількість змістових модулів з розподілом:	2	
Обсяг кредитів	2	2

Обсяг годин, в тому числі:	60	60
Аудиторні	28	8
Модульний контроль	4	-
Самостійна робота	28	52
Змістовий модуль «Лідерствослужіння»		
Вид дисципліни	нормативана	
Мова викладання, навчання та оцінювання	українська	
Загальний обсяг кредитів / годин	1/30	
Курс	1	1
Семестр	1	1
Кількість змістових модулів з розподілом:	1	
Обсяг кредитів	1	1
Обсяг годин, в тому числі:	30	30
Аудиторні	14	4
Модульний контроль	2	-
Самостійна робота	14	26

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета – сформувати уявлення про основні питання самоорганізації, освітньої діяльності у закладі вищої освіти; особливості професії соціального працівника у сучасних реаліях; сформувати систему спеціальних знань у галузі лідерства служіння.

Завдання навчальної дисципліни

Відповідно до освітньо-професійних програм 231.00.01 Соціальна робота, 231.00.02 Соціальна педагогіка, 231.00.04 Соціальна адвокація підготовки за першим (бакалаврським) рівнем вищої освіти зі спеціальності 231 Соціальна робота таких загальних та спеціальних компетентностей:

– ЗК 2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

– ЗК 3. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

– СК 1. Знання і розуміння сутності, значення і видів соціальної роботи та основних її напрямів (психологічного, соціально-педагогічного, юридичного, економічного, медичного).

– СК 16. Здатність дотримуватися етичних принципів та стандартів соціальної роботи.

2. Результати навчання за дисципліною:

Відповідно до освітньо-професійних програм 231.00.01 Соціальна робота, 231.00.02 Соціальна педагогіка, 231.00.04 Соціальна адвокація підготовки за

першим (бакалаврським) рівнем вищої освіти зі спеціальності 231 Соціальна робота, дисципліна «Університетські студії» забезпечує оволодіння такими програмовими результатами навчання:

– ПР 1. Здійснювати пошук, аналіз і синтез інформації з різних джерел для розв'язування професійних і встановлювати причинно-наслідкові зв'язки між соціальними подіями та явищами.

– ПР 3. Ідентифікувати, формулювати і розв'язувати завдання у сфері соціальної роботи, інтегрувати теоретичні знання та практичний досвід.

– ПР 17. Встановлювати та підтримувати взаємини з клієнтами на підґрунті взаємної довіри та відповідно до етичних принципів і стандартів соціальної роботи, надавати їм психологічну підтримку й наснажувати клієнтів.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ «Я – СТУДЕНТ»

3. Структура навчальної дисципліни

Тематичний план для денної форми навчання

Назва змістових модулів, тем	Усього	Розподіл годин між видами робіт					
		Аудиторна:					Самостійна
		Лекції	Семинари	Практичні	Лабораторні	Індивідуальні	
Модуль 1. Я – студент Університету Грінченка							
Тема 1. Я в Університеті Грінченка	11	2	4	-	-	-	5
Тема 2. Я і освітній процес	9	2	2	-	-	-	5
Тема 3. Я – успішний студент	8	2	2	-	-	-	4
Модульний контроль	2						
Усього	30	6	8	-	-	-	14

Тематичний план для заочної форми навчання

Назва змістових модулів, тем	Усього	Розподіл годин між видами робіт					
		Аудиторна:					Самостійна
		Лекції	Семинари	Практичні	Лабораторні	Індивідуальні	
Модуль 1. Я – студент Університету Грінченка							
Тема 1. Я в Університеті Грінченка	30	2	2	-	-	-	26
Усього	30	2	2	-	-	-	26

4. Програма навчальної дисципліни

Модуль 1. Я – студент Університету Грінченка

Тема 1. Я в Університеті Грінченка

Лекція 1. Я в Університеті Грінченка.

Історія та структура Київського університету імені Бориса Грінченка. Поняття корпоративної культури. Корпоративна культура Київського університету імені Бориса Грінченка. Постать Бориса Грінченка в розвитку національної культури та його місце і роль для Університету. Історія та структура Факультету психології, соціальної роботи та спеціальної освіти Київського університету імені Бориса Грінченка.

Основні поняття: університет, вища освіта, корпоративна культура, Борис Грінченко, Київський університет імені Бориса Грінченка, Факультет психології, соціальної роботи та спеціальної освіти.

Семінарське заняття 1. Київський Університет імені Бориса Грінченка – традиції та інновації освітньої діяльності.

Семінарське заняття 2. Корпоративна культура Університету.

Рекомендовані джерела:

Основні: 1, 2

Додаткові: 1, 2

Тема 2. Я і освітній процес.

Лекція 2. Я і освітній процес.

Основні поняття та положення організації освітнього процесу в Київському університеті імені Бориса Грінченка. Спеціальність та кваліфікація. Структура навчального плану та освітньо-професійної програми підготовки. Поняття навчально-методичного забезпечення дисципліни. Особливості організації освітнього процесу в Київському університеті імені Бориса Грінченка.

Основні поняття: освітній процес, кредит, ЄКТС, робоча програма навчальної дисципліни, графік навчального процесу.

Семінарське заняття 3. Організація освітнього процесу в Університеті.

Рекомендовані джерела:

Основні: 1, 2

Додаткові: 1, 2

Тема 3. Я – успішний студент.

Лекція 3. Я – успішний студент.

Студент – новий соціальний статус. Принципи успішної діяльності студента. Студентська група. Соціальна зрілість у студентському віці. Типи студентів. Характерологічні ознаки студентського віку.

Основні поняття: студент, студентський віг, група, освітня діяльність, соціальний статус.

Семінарське заняття 4. Портрет успішного студента.

Рекомендовані джерела:

Основні: 1, 2

Додаткові: 1, 2, 3

5. Контроль навчальних досягнень

6.1. Система оцінювання навчальних досягнень студентів **денна форма навчання**

Вид діяльності студента	Максимальна к-сть балів за одиницю	Модуль 1	
		кількість одиниць	максимальна кількість балів
Відвідування лекцій	1	3	3
Відвідування семінарських занять	1	4	4

Відвідування практичних занять	1	-	-
Робота на семінарському занятті	10	4	40
Робота на практичному занятті	10	-	-
Лабораторна робота (в тому числі допуск, виконання, захист)	10	-	-
Виконання завдань для самостійної роботи	5	3	15
Виконання модульної роботи	25	1	25
Виконання ІНДЗ	30	-	-
	Разом	-	87
87:100=0,87. Студент набрав X балів; Розрахунок: X:0,87= загальна кількість балів.			

заочна форма навчання

Вид діяльності студента	Максимальна кількість балів за одиницю	Модуль 1	
		кількість одиниць	максимальна кількість балів
Відвідування лекцій	1	1	1
Відвідування семінарських занять	1	1	1
Відвідування практичних занять	1	-	-
Робота на семінарському занятті	10	1	10
Робота на практичному занятті	10	-	-
Лабораторна робота (в тому числі допуск, виконання, захист)	10	-	-
Виконання завдань для самостійної роботи	5	3	15
Виконання модульної роботи	25	-	-
Виконання ІНДЗ	30	-	-
	Разом	-	27
27:100=0,27. Студент набрав X балів; Розрахунок: X:0,27= загальна кількість балів.			

6.2. Завдання для самостійної роботи та критерії її оцінювання денної форми навчання

№ з/п	Назва теми/Завдання	Кількість годин	Бали
Модуль 1. Я – студент Київського університету імені Бориса Грінченка			
1	Тема 1. Я в Університеті Грінченка Завдання: 1. Створити власну Модель сучасного університету, коротко представивши його мету та структуру. Виконане завдання надіслати в ЕНК для перевірки викладачем.	5	5
2	Тема 2. Я і освітній процес Завдання: 1. Створити власну Модель сучасного смарт-університету, коротко представивши його мету та структуру. Виконане завдання надіслати в ЕНК для перевірки викладачем.	5	5
3	Тема 3. Я – успішний студент Завдання: 1. Переглянути художній фільм «Форест Гамп». На основі перегляду фільму написати есе на тему "У кожного свій шлях до успіху".	4	5

	Разом	14	15
--	--------------	-----------	-----------

заочної форми навчання

№ з/п	Назва теми/Завдання	Кількість годин	Бали
Модуль 1. Я – студент Київського університету імені Бориса Грінченка			
1	Тема 1. Я в Університеті Грінченка Завдання: 2. Створити власну Модель сучасного університету, коротко представивши його мету та структуру. Виконане завдання надіслати в ЕНК для перевірки викладачем.	8	5
2	Тема 2. Я і освітній процес Завдання: 2. Створити власну Модель сучасного смарт-університету, коротко представивши його мету та структуру. Виконане завдання надіслати в ЕНК для перевірки викладачем.	10	5
3	Тема 3. Я – успішний студент Завдання: 2. Переглянути художній фільм «Форест Гамп». На основі перегляду фільму написати есе на тему "У кожного свій шлях до успіху".	8	5
	Разом	26	15

Критерії оцінювання самостійних робіт

Самостійні роботи виконуються у ЕНК «Університетські студії, 1 курс, СР, денна». Максимальна оцінка – 5 балів з них за:

- відповідність меті та змісту завдань роботи, повнота, логічність, послідовність – 2;
- відсутність помилок – 1;
- обсяг виконання завдань роботи – 1;
- оформлення роботи (порядок оформлення, технічна компетентність у оформленні матеріалів тощо) – 1.

6.3. Форми проведення модульного контролю та критерії оцінювання.

Модульний контроль здійснюється у вигляді тестування в електронному курсі.

Студентам пропонуються тестові завдання у кількості 25 питань.

Види тестових завдань:

- Із вибором однієї правильної відповіді;
- Із вибором декількох правильних відповідей;
- На встановлення відповідності запропонованих наборів тверджень;
- Завдання на відтворення правильної відповіді (формулювань понять) по пам'яті;
- Завдання відкритого типу, що передбачає розгорнуту відповідь.

Критерії оцінювання:

Виконання тестових завдань – максимум 25 балів (виставляється автоматично програмою ADTester у електронному курсі).

6.4. Форми проведення семестрового контролю та критерії оцінювання – не передбачено навчальним планом.

6.5. Орієнтовний перелік питань для комплексного семестрового контролю – не передбачено навчальним планом

6.6. Шкала відповідності оцінок

Рейтингова оцінка	Оцінка за 100-бальною шкалою	Значення оцінки
A	90-100 балів	Відмінно – відмінний рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу з, можливими, незначними недоліками
B	82-89 балів	Дуже добре – достатньо високий рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу без суттєвих (грубих) помилок
C	75-81 балів	Добре – в цілому добрий рівень знань (умінь) з незначною кількістю помилок
D	69-74 балів	Задовільно – посередній рівень знань (умінь) із значною кількістю недоліків, достатній для подальшого навчання або професійної діяльності
E	60-68 балів	Достатньо – мінімально можливий допустимий рівень знань (умінь)
FX	35-59 балів	Незадовільно з можливістю повторного складання – незадовільний рівень знань, з можливістю повторного перескладання за умови належного самостійного доопрацювання
F	1-34 балів	Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням курсу – досить низький рівень знань (умінь), що вимагає повторного вивчення дисципліни

7. Навчально-методична картка дисципліни денна форма навчання

Разом 30 год., із них: 6 год. – лекції, 8 год. – семінарські заняття, 14 год. – самостійна робота, 2 год. – модульний контроль.

Модуль 1 (87 балів)			
Назва модуля	Я – студент Університету Грінченка		
Теми лекцій	Я в Університеті Грінченка	Я і освітній процес	Я – успішний студент
Відвідування лекцій	1 бал	1 бал	1 бал

Теми семінарських занять	Київський Університет імені Бориса Грінченка – традиції та інновації освітньої діяльності	Корпоративна культура Університету	Організація освітнього процесу в Університеті	Портрет успішного студента
Відвідування семінарських занять	1 бал	1 бал	1 бал	1 бал
Робота на семінарському занятті	10 балів	10 балів	10 балів	10 балів
Самостійна робота	5 балів		5 балів	5 балів
Види поточного контролю	Модульна контрольна робота (25 балів)			
87:100=0,87. Студент набрав X балів; Розрахунок: X:0,87= загальна кількість балів.				

заочна форма навчання

Разом 30 год., із них: 2 год. – лекції, 2 год. – семінарські заняття, 26 год. – самостійна робота.

	Модуль 1 (52 бали)
Назва модуля	Я – студент Університету Грінченка
Теми лекцій	Я в Університеті Грінченка
Відвідування лекцій	1 бал
Теми семінарських занять	Організація освітнього процесу в Університеті Електронне середовище Університету
Відвідування семінарських занять	1 бал
Робота на семінарському занятті	10 балів
Самостійна робота	5 балів + 5 балів + 5 балів
27:100=0,27. Студент набрав X балів; Розрахунок: X:0,27= загальна кількість балів.	

8. Рекомендовані джерела

Основна (базова)

1. Я – студент : навч. посіб. / авт. кол.: В. О. Огнев'юк, О. Б. Жильцов, С. О. Караман та ін. ; за заг. ред. В. О. Огнев'юка. Київ: Київський університет імені Бориса Грінченка, 2020. 9-е вид. 212 с.
2. Сходинок зростання : практикум до навч. посіб. «Я – студент» / авт. кол.: В. О. Огнев'юк, О. Б. Жильцов, Н. В. Морзе та ін. ; за заг. ред. В. О. Огнев'юка. Київ: Київський університет імені Бориса Грінченка, 2021. 84 с.

9. Додаткові ресурси (за наявності)

1. Київський університет імені Бориса Грінченка – kubg.edu.ua
2. Факультет психології, соціальної роботи та спеціальної освіти – <https://fpsrso.kubg.edu.ua>
3. Художній фільм «Форест Гамп»
4. Електронний курс на сайті: <https://elearning.kubg.edu.ua>

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ «ВСТУП ДО СПЕЦІАЛЬНОСТІ»

4. Структура навчальної дисципліни

Тематичний план для денної форми навчання

Назва змістових модулів, тем	Усього	Розподіл годин між видами робіт					
		Аудиторна:					Самостійна
		Лекції	Семинари	Практичні	Лабораторні	Індивідуальні	
Модуль 1. Професія «соціальний працівник» та специфіка його професійної діяльності							
Тема 1. Моя майбутня професія – соціальний працівник	10	2	2	-	-	-	6
Тема 2. Специфіка професійної діяльності соціального працівника	14	4	4	-	-	-	6
Модульний контроль	2						
Разом	26	6	6	-	-	-	12
Модуль 2. Професійна компетентність соціального працівника							
Тема 1. Професійний портрет соціального працівника	10	4	2	-	-	-	4
Тема 2. Етапи професійного зростання соціального працівника	12	2	4	-	-	-	6
Тема 3. Компетентнісні виміри майбутньої професії	10	2	2	-	-	-	6
Модульний контроль	2						
Разом	34	8	8	-	-	-	16
Усього	60	14	14	-	-	-	28

заочної форми навчання

Назва змістових модулів, тем	Усього	Розподіл годин між видами робіт					
		Аудиторна:					Самостійна
		Лекції	Семинари	Практичні	Лабораторні	Індивідуальні	
Модуль 1. Професія «соціальний працівник» та специфіка його професійної діяльності							
Тема 1. Моя майбутня професія – соціальний працівник	16	2	-	-	-	-	14
Тема 2. Специфіка професійної діяльності соціального працівника	14	-	2	-	-	-	12
Разом	30	2	2	-	-	-	26
Модуль 2. Професійна компетентність соціального працівника							
Тема 3. Професійний портрет соціального працівника	16	2	-	-	-	-	14

Тема 4. Етапи професійного зростання соціального працівника	14	-	2	-	-	-	12
Разом	30	2	2	-	-	-	26
Усього	60	4	4	-	-	-	52

5. Програма навчальної дисципліни

Модуль 1. Професія «соціальний працівник» та специфіка його професійної діяльності

Тема 1. Моя майбутня професія – соціальний працівник (2 год.)

Становлення професії соціальний працівник в Україні, визначення поняття «соціальний працівник», його місце в освітньому просторі, статус; регламентуючі нормативно-правові документи, якими керується фахівець у процесі професійної діяльності. Стандарти та освітньо-кваліфікаційна характеристика професії. Основні вимоги до особистості соціального працівника. Професійні знання, уміння, кваліфікаційні вимоги, необхідні для виконання посадових обов'язків.

Основні поняття: соціальний працівник, посада, кваліфікаційні вимоги, професійні ролі, кваліфікаційні рівні, посадові обов'язки, тарифно-кваліфікаційна характеристика.

Семінарське заняття 1. Роль соціальних працівників у суспільному житті (2 год.)

Рекомендовані джерела:

Основні: 2, 3, 4

Додаткові: 1, 2, 3, 4

Тема 2-3. Специфіка професійної діяльності соціального працівника (4 год.)

Функціональний аспект діяльності соціального працівника. Специфіка та сфери професійної діяльності соціального працівника, типові завдання діяльності. Професійні ролі, які виконує соціальний працівник у професійній діяльності.

Основні поняття: функції, професійна діяльність, роль, ролі соціального працівника.

Семінарське заняття 2. Професіоналізм у соціальній роботі (2 год.)

Семінарське заняття 3. Сфери діяльності соціального працівника (2 год.)

Рекомендовані джерела:

Основні: 2, 3, 4

Додаткові: 2, 3, 4, 5

Модуль 2. Професійна компетентність соціального працівника

Тема 4-5. Професійний портрет соціального працівника (4 год.)

Зміст основних вимог до особистісних якостей соціального працівника (психологічні, морально-етичні, психоаналітичні, педагогічні). Взаємозв'язок між професійними і духовно-моральними якостями соціального працівника. Етика соціального працівника.

Основні поняття теми: професійний портрет соціального працівника, теоретичні знання, практичні уміння, особистісні якості, психологічні, морально-етичні, психоаналітичні, педагогічні якості, етика, професійна етика.

Семінарське заняття 4. Етичний кодекс соціальних працівників (2 год.)

Рекомендовані джерела:

Основні: 1, 4

Додаткові: 1, 3, 5

Тема 6. Етапи професійного зростання соціального працівника (2 год.)

Професійне становлення майбутнього соціального працівника у вищому навчальному закладі, підвищення професійного рівня у системі неперервної освіти, сутність процесу неперервної освіти, значення самовдосконалення на шляху до успіху.

Основні поняття: етапи зростання, освітньо-кваліфікаційні рівні, бакалавр, спеціаліст, магістр, атестація, післядипломна освіта, підвищення кваліфікації, неперервна освіта, самоосвіта, самовдосконалення, професійне самопізнання, професійне самовизначення, професійна самоорганізація, професійна самореалізація, професійне самовдосконалення.

Семінарське заняття 5. Професійне зростання соціального працівника (2 год.)

Семінарське заняття 6. Форми професійного самовдосконалення соціальних працівників (2 год.)

Рекомендовані джерела:

Основні: 1, 4

Додаткові: 1, 3, 5

Тема 7. Компетентнісні виміри професії (2 год.)

Підготовка майбутніх соціальних працівників на засадах компетентнісного підходу, який дає можливість переосмислити роль соціального працівника у суспільстві, обґрунтовується необхідність володіння ключовими компетентностями для кваліфікованого професійного вирішення проблем будь-якої складності, дається характеристика ключових компетентностей.

Основні поняття: компетентнісний підхід, компетенція, компетентність, професійна компетентність, професійні якості соціального працівника.

Семінарське заняття 7. Комунікативна професійна компетентність соціального працівника (2 год.)

Рекомендовані джерела:

Основні: 1, 3, 4

Додаткові: 1, 3, 5

6. Контроль навчальних досягнень

6.1. Система оцінювання навчальних досягнень студентів денної форми навчання

Вид діяльності студента	Максимальна кількість балів за одиницю	Модуль 1		Модуль 2	
		кількість одиниць	максимальна кількість балів	кількість одиниць	максимальна кількість балів
Відвідування лекцій	1	3	3	4	4
Відвідування семінарських занять	1	3	3	4	4
Відвідування практичних занять	1	-	-	-	-
Робота на семінарському занятті	10	3	30	4	40
Робота на практичному занятті	10	-	-	-	-
Лабораторна робота (в тому числі допуск, виконання, захист)	10	-	-	-	-
Виконання завдань для самостійної роботи	5	1	5	1	5
Виконання модульної роботи	25	1	25	1	25
Виконання ІНДЗ	30	-	-	-	-
Разом		-	66	-	78
Максимальна кількість балів: 144					
144:100=1,44. Студент набрав X балів; Розрахунок: X:1,44 = загальна кількість балів.					

заочної форми навчання

Вид діяльності студента	Максимальна кількість балів за одиницю	Модуль 1		Модуль 2	
		кількість одиниць	максимальна кількість балів	кількість одиниць	максимальна кількість балів
Відвідування лекцій	1	1	1	1	1
Відвідування семінарських занять	1	1	1	1	1
Відвідування практичних занять	1	-	-	-	-
Робота на семінарському занятті	10	1	10	1	10
Робота на практичному занятті	10	-	-	-	-
Лабораторна робота (в тому числі допуск, виконання, захист)	10	-	-	-	-
Виконання завдань для самостійної роботи	5	2	10	2	10

Виконання модульної роботи	25	-	-	-	-
Виконання ІНДЗ	30	-	-	-	-
	Разом	-	22	-	22
Максимальна кількість балів: 44					
44:100=0,44. Студент набрав X балів; Розрахунок: X:0,44= загальна кількість балів.					

6.2. Завдання для самостійної роботи та критерії її оцінювання.

Денна форми навчання

Усі завдання виконуються у редакторі WORD у вигляді комп'ютерного файла з розширенням *.doc. Шриффт TimesNewRoman 14. Міжрядковий інтервал 1,5. Поля з усіх сторін 20 мм. та подаються на підсумковому занятті відповідного модуля.

Самостійна робота 1. Моя майбутня професія – соціальний працівник.

Завдання: на основі знань щодо сфер професійної діяльності соціального працівника, визначіть можливі категорії клієнтів соціального працівника, соціального педагога, спеціаліста з адвокаційної діяльності.

Критерії оцінювання:

5 балів з них за:

- відповідність меті та змісту завдань роботи, повнота, логічність, послідовність – 2;
- відсутність помилок – 1;
- обсяг виконання завдань роботи – 1;
- оформлення роботи (порядок оформлення, технічна компетентність у оформленні матеріалів тощо) – 1.

Рекомендовані джерела:

Основні: 1, 4

Додаткові: 1, 3, 5

Самостійна робота 2. Етапи професійного зростання соціального працівника.

Завдання: складіть власний план професійного зростання. Заповніть таблицю.

Подумай про свої професійні цілі: чого б ти хотів (ла) досягнути?	
Напиши головну мету (ким бути, чого досягнути, що потрібно вдосконалити)	
План: які кроки треба зробити, щоб досягти мети? (найближчі й подальші конкретні цілі)	1. 2. 3. 4.
Шляхи і засоби досягнення цілей (внутрішні та зовнішні)	

Критерії оцінювання:

5 балів з них за:

- відповідність меті та змісту завдань роботи, повнота, логічність, послідовність – 2;
- відсутність помилок – 1;
- обсяг виконання завдань роботи – 1;
- оформлення роботи (порядок оформлення, технічна компетентність у оформленні матеріалів тощо) – 1.

Рекомендовані джерела:

Основні: 2, 3, 4

Додаткові: 3, 5

Заочна форми навчання

Усі завдання виконуються у редакторі WORD у вигляді комп'ютерного файлу з розширенням *.doc. Шрифт TimesNewRoman 14. Міжрядковий інтервал 1,5. Поля з усіх сторін 20 мм. та подаються на підсумковому занятті відповідного модуля.

Самостійна робота 1. Моя майбутня професія – соціальний працівник.

Завдання: на основі знань щодо сфер професійної діяльності соціального працівника, визначіть можливі категорії клієнтів соціального працівника, соціального педагога, спеціаліста з адвокаційної діяльності.

Критерії оцінювання:

5 балів з них за:

- відповідність меті та змісту завдань роботи, повнота, логічність, послідовність – 2;
- відсутність помилок – 1;
- обсяг виконання завдань роботи – 1;
- оформлення роботи (порядок оформлення, технічна компетентність у оформленні матеріалів тощо) – 1.

Рекомендовані джерела:

Основні: 1, 4

Додаткові: 1, 3, 5

Самостійна робота 2. Специфіка професійної діяльності соціального працівника.

Завдання: проаналізуйте Закон України «Про соціальні послуги», визначте та запишіть основні види соціальних послуг, які надають фахівці з соціальної роботи.

Критерії оцінювання:

5 балів з них за:

- відповідність меті та змісту завдань роботи, повнота, логічність, послідовність – 2;
- відсутність помилок – 1;
- обсяг виконання завдань роботи – 1;
- оформлення роботи (порядок оформлення, технічна компетентність у оформленні матеріалів тощо) – 1.

Рекомендовані джерела:

Основні: 1, 4

Додаткові: 2, 3, 5

Самостійна робота 3. Професійний портрет соціального працівника.

Завдання: на основі професіограми спеціаліста з соціальної сфери розробіть орієнтовний зміст Вашої майбутньої професії. Заповніть таблицю.

Розділ	Зміст
зміст праці	
умови праці	
домінуюча професійна спрямованість	
домінуючі інтереси	
необхідні якості	
медичні обмеження	
родинні професії	
перспективи професійного росту	
шляхи одержання професії	

Критерії оцінювання:

5 балів з них за:

– відповідність меті та змісту завдань роботи, повнота, логічність, послідовність – 2;

– відсутність помилок – 1;

– обсяг виконання завдань роботи – 1;

– оформлення роботи (порядок оформлення, технічна компетентність у оформленні матеріалів тощо) – 1.

Рекомендовані джерела:

Основні: 1, 4

Додаткові: 1, 3, 5.

Самостійна робота 4. Етапи професійного зростання соціального працівника.

Завдання: складіть власний план професійного зростання. Заповніть таблицю.

Подумай про свої професійні цілі: чого б ти хотів (ла) досягнути?	
Напиши головну мету (ким бути, чого досягнути, що потрібно вдосконалити)	
План: які кроки треба зробити, щоб досягти мети? (найближчі й подальші конкретні цілі)	1. 2. 3. 4.
Шляхи і засоби досягнення цілей (внутрішні та зовнішні)	

Критерії оцінювання:

5 балів з них за:

– відповідність меті та змісту завдань роботи, повнота, логічність, послідовність – 2;

- відсутність помилок – 1;
- обсяг виконання завдань роботи – 1;
- оформлення роботи (порядок оформлення, технічна компетентність у оформленні матеріалів тощо) – 1.

Рекомендовані джерела:

Основні: 2, 3, 4

Додаткові: 3, 5

6.3. Форми проведення модульного контролю та критерії оцінювання. Модульний контроль здійснюється у вигляді тестування в електронному курсі.

Студентам пропонуються тестові завдання у кількості 25 питань.

Види тестових завдань:

- Із вибором однієї правильної відповіді;
- Із вибором декількох правильних відповідей;
- На встановлення відповідності запропонованих наборів тверджень;
- Завдання на відтворення правильної відповіді (формулювань понять) по пам'яті;
- Завдання відкритого типу, що передбачає розгорнуту відповідь.

Критерії оцінювання:

Виконання тестових завдань – максимум 25 балів (виставляється автоматично програмою ADTester у електронному курсі).

6.4. Форми проведення семестрового контролю та критерії оцінювання – не передбачено навчальним планом.

6.5. Орієнтовний перелік питань для семестрового комплексного контролю – не передбачено навчальним планом.

6.6. Шкала відповідності оцінок

Рейтингова оцінка	Оцінка за 100-бальною шкалою	Значення оцінки
A	90-100 балів	Відмінно – відмінний рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу з, можливими, незначними недоліками
B	82-89 балів	Дуже добре – достатньо високий рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу без суттєвих (грубих) помилок
C	75-81 балів	Добре – в цілому добрий рівень знань (умінь) з незначною кількістю помилок
D	69-74 балів	Задовільно – посередній рівень знань (умінь) із значною кількістю недоліків, достатній для подальшого навчання або професійної діяльності

E	60-68 балів	Достатньо – мінімально можливий допустимий рівень знань (умінь)
FX	35-59 балів	Незадовільно з можливістю повторного складання – незадовільний рівень знань, з можливістю повторного перескладання за умови належного самостійного доопрацювання
F	1-34 балів	Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням курсу – досить низький рівень знань (умінь), що вимагає повторного вивчення дисципліни

7. Навчально-методична картка дисципліни

Денна форма навчання

Разом: 60 год., з них 14 год. – лекції, 14 год. – семінарські заняття, самостійна робота – 28 год., модульний контроль – 4 год.

Модулі	1			2			
Назва модуля	Професія «соціальний працівник» та специфіка його професійної діяльності			Професійна компетентність соціального працівника			
Кількість балів за модуль	66 балів			78 балів			
Лекції	1	2-3		4-5	6		7
Теми лекцій	Моя майбутня професія – соціальний працівник (1 бал)	Специфіка професійної діяльності соціального працівника (2 бали)		Професійний портрет соціального працівника (2 бали)	Етапи професійного зростання соціального працівника (1 бали)		Компетентнісні виміри моєї професії (1 бал)
Теми семінарських занять	Роль соціальних працівників у суспільному житті (11 балів)	Професіоналізм у соціальній роботі (11 балів)	Сфери діяльності соціального працівника (11 балів)	Етичний кодекс соціальних працівників (11 балів)	Професійне зростання соціального працівника (11 балів)	Форми професійного самовдосконалення соціальних працівників (11 балів)	Комунікативна професійна компетентність соціального працівника (11 балів)
Самостійна робота	5 балів			5 балів			
Види поточного контролю	Модульна контрольна робота 1 (25 балів)			Модульна контрольна робота 2 (25 балів)			
Розрахунок	144:100=1,44. Студент набрав X балів; Розрахунок: X:1,44 = загальна кількість балів.						

Заочна форма навчання**Разом:** 60 год., з них 4 год. – лекції, 4 год. – семінарські заняття, самостійна робота – 52 год.

Модулі	1	2
Назва модуля	Професія «соціальний працівник» та специфіка його професійної діяльності	Професійна компетентність соціального працівника
Кількість балів за модуль	22 бали	22 бали
Лекції	1	2
Теми лекцій	Моя майбутня професія – соціальний працівник (1 бал)	Професійний портрет соціального працівника (1 бал)
Теми семінарських занять	Специфіка професійної діяльності соціального працівника (11 балів)	Етапи професійного зростання соціального працівника (11 балів)
Самостійна робота	5 балів	5 балів
Розрахунок	44:100=0,44. Студент набрав X балів; Розрахунок: X:0,44= загальна кількість балів.	

8. Рекомендовані джерела

Основна:

1. Семигіна Т. Сучасна соціальна робота. Київ: Академія праці, соціальних відносин і туризму, 2020. 275 с.
2. Соціальна робота: реалії та виклики часу : навч.-метод. посіб. / кол. авт.: С. О. Омельченко, В. І. Тернопільська, Н. М. Чернуха та ін. Слов'янськ: Вид-во Б. І. Маторіна, 2021. 219 с.
3. Соціальна робота : навч. посіб. / авт. кол.: К. М. Левківський, В. Л. Кулініченко, В. Є. Слушаєва та ін. Київ: НТУУ «КПІ», 2014. 372 с.
4. Тимошенко Н. Є. Вступ до спеціальності: соціальна робота. Модуль 2 : навч. посіб. Київ: Київський університет імені Бориса Грінченка, 2014. 245 с.

Додаткова:

1. Вступ до соціальної роботи : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закладів / за ред. Т. В. Семигіної, І. І. Миговича. Київ : Академвидав, 2010. 304 с.
2. Вступ до спеціальності «Соціальна робота» : конспект лекцій / укладач: В. П. Павленко. – Суми : Сумський державний університет, 2017. 84 с.
3. Єрьоміна Л. Є. Практикум з соціальної роботи. Част. І : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закладів / за заг. ред. О. В. Федорової. Мелітополь : ФОП Однорог Т. В., 2017. 140 с.
4. Купенко О. В. Соціальна робота: від теорії до практики : навч. посіб. Суми: Сумський державний університет, 2020. 192 с.
5. Файчук О. Л. Вступ до спеціальності «Соціальна робота». Миколаїв : Вид-во ЧНУ ім. Петра Могили, 2021. 40 с.

9. Додаткові ресурси (за наявності)

Електронний курс на сайті: <http://elearning.kubg.edu.ua/>

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ «ЛІДЕРСТВО СЛУЖІННЯ»

4. Структура навчальної дисципліни

Тематичний план для денної форми навчання

Назва змістових модулів, тем	Усього	Розподіл годин між видами робіт					
		Аудиторна:					Самостійна
		Лекції	Семінари	Практичні	Лабораторні	Індивідуальні	
Модуль 1. Лідерство служіння							
Тема 1. Корпоративна культура та цінності університету	6	-	-	2	-	-	4
Тема 2. Лідерство служіння: пріоритет сучасного лідера	8	-	-	4	-	-	4
Тема 3. Психологічні особливості ефективної взаємодії в команді.	8	-	-	4	-	-	4
Тема 4. Конфлікти та способи їх розв'язання з позицій лідерства служіння	6	-	-	4	-	-	2
Модульний контроль	2						
Разом	30	-	-	14	-	-	14

Тематичний план для заочної форми навчання

Назва змістових модулів, тем	Усього	Розподіл годин між видами робіт					
		Аудиторна:					Самостійна
		Лекції	Семінари	Практичні	Лабораторні	Індивідуальні	
Модуль 1. Лідерство служіння							
Тема 1. Корпоративна культура та цінності університету	14			2			12
Тема 2. Лідерство служіння: пріоритет сучасного лідера	16			2			14
Разом	30			4			26

5. Програма навчальної дисципліни

Модуль 1. Лідерство служіння

Тема 1. Корпоративна культура та цінності університету.

Практичне заняття 1. Корпоративна культура та цінності університету (2 год).

Тема 2. Лідерство служіння: пріоритет сучасного лідера.

Практичне заняття 2-3. Лідерство служіння : пріоритет сучасного лідера (4 год).

Тема 3. Психологічні особливості ефективної взаємодії в команді.

Практичне заняття 4-5. Психологічні особливості ефективної взаємодії в команді (4 год).

Тема 4. Конфлікти та способи їх розв'язання з позицій лідерства служіння.

Практичне заняття 6-7. Конфлікти та способи їх розв'язання з позицій лідерства служіння (4 год).

6. Контроль навчальних досягнень

6.1. Система оцінювання навчальних досягнень студентів

денної форми навчання

Вид діяльності студента	Максимальна к-сть балів за одиницю	Модуль 1	
		кількість одиниць	максимальна кількість балів
Відвідування лекцій	1	-	-
Відвідування семінарських занять	1	-	-
Відвідування практичних занять	1	7	7
Робота на семінарському занятті	10	-	-
Робота на практичному занятті	10	7	70
Виконання завдань для самостійної роботи	5	4	20
Виконання модульної роботи	25	1	25
	Разом		122
Максимальна кількість балів: 122			
122 : 100=1,22 Студент набрав X балів; Розрахунок: X: 1,22= загальна кількість балів.			

заочної форми навчання

Вид діяльності студента	Максимальна к-сть балів за одиницю	Модуль 1	
		кількість одиниць	максимальна кількість балів
Відвідування лекцій	1	-	-
Відвідування семінарських занять	1	-	-
Відвідування практичних занять	1	2	2
Робота на семінарському занятті	10	-	-
Робота на практичному занятті	10	2	20
Виконання завдань для самостійної роботи	5	4	20
Виконання модульної роботи	25	-	-
Разом			42
Максимальна кількість балів: 42			
42 : 100=0,42 Студент набрав X балів; Розрахунок: X: 0,42= загальна кількість балів.			

6.2. Завдання для самостійної роботи та критерії її оцінювання Денна та заочна форми навчання

№ з/п	Назва теми/Завдання	Бали												
1.	<p><i>Корпоративна культура та цінності університету</i> <u>Завдання:</u> 1. Заповніть таблицю. Запишіть 10 власних цінностей та цінностей університету. Порівняйте отримані данні. Що є спільним, а що відмінним?</p> <table border="1" style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <thead> <tr> <th>№</th> <th>Власні цінності</th> <th>Цінності університету</th> <th>Порівняння отриманих даних</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td> </td> <td> </td> <td> </td> <td> </td> </tr> <tr> <td> </td> <td> </td> <td> </td> <td> </td> </tr> </tbody> </table>	№	Власні цінності	Цінності університету	Порівняння отриманих даних									5
№	Власні цінності	Цінності університету	Порівняння отриманих даних											
2.	<p><i>Лідерствослужіння : пріоритет сучасного лідера</i> <u>Завдання:</u> 1. На прикладі сучасного лідера (вітчизняного або зарубіжного) визначте 10 його лідерських якостей. 2. Дайте відповідь на питання: А) Чим подобається вам, обраний лідер? Які лідерські якості ви вважаєте найголовнішими? Чому?</p>	5												
3.	<p><i>Психологічні особливості ефективної взаємодії в команді</i> <u>Завдання:</u> 1. Написати есе на тему: «Я – частина команди».</p>	5												
4.	<p><i>Конфлікти та способи їх розв'язання з позицій лідерства</i></p>	5												

	<i>служіння</i> Завдання: 1. Розробити кросворд на 15 термінів з теми.	
		<i>Разом</i> 20

Критерії оцінювання самостійних робіт

Самостійні роботи виконуються у вигляді таблиць, аналізу або систематизації даних, вільного опису. Критерії оцінювання: змістовність, логічність, структурованість.

Максимальна оцінка – 5 балів з них за:

- відповідність меті та змісту завдань роботи, повнота, логічність, послідовність – 2;
- відсутність помилок – 1;
- обсяг виконання завдань роботи – 1;
- оформлення роботи (порядок оформлення, технічна компетентність у оформленні матеріалів тощо) – 1.

6.3. Форми проведення модульного контролю та критерії оцінювання.

Модульний контроль здійснюється у вигляді тестування в електронному курсі.

Студентам пропонуються тестові завдання у кількості 25 питань.

Види тестових завдань:

- Із вибором однієї правильної відповіді;
- Із вибором декількох правильних відповідей;
- На встановлення відповідності запропонованих наборів тверджень;
- Завдання на відтворення правильної відповіді (формулювань понять) по пам'яті;
- Завдання відкритого типу, що передбачає розгорнуту відповідь.

Критерії оцінювання:

Виконання тестових завдань – максимум 25 балів (виставляється автоматично програмою ADTester у електронному курсі).

6.4. Форми проведення семестрового контролю та критерії оцінювання – не передбачено навчальним планом.

6.5. Орієнтовний перелік питань для комплексного семестрового контролю – не передбачено навчальним планом.

6.6. Шкала відповідності оцінок

Рейтингова оцінка	Оцінка за 100-бальною шкалою	Значення оцінки
А	90-100 балів	Відмінно – відмінний рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу з, можливими, незначними недоліками

B	82-89 балів	Дуже добре – достатньо високий рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу без суттєвих (грубих) помилок
C	75-81 балів	Добре – в цілому добрий рівень знань (умінь) з незначною кількістю помилок
D	69-74 балів	Задовільно – посередній рівень знань (умінь) із значною кількістю недоліків, достатній для подальшого навчання або професійної діяльності
E	60-68 балів	Достатньо – мінімально можливий допустимий рівень знань (умінь)
FX	35-59 балів	Незадовільно з можливістю повторного складання – незадовільний рівень знань, з можливістю повторного перескладання за умови належного самостійного доопрацювання
F	1-34 балів	Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням курсу – досить низький рівень знань (умінь), що вимагає повторного вивчення дисципліни

7. Навчально-методична картка змістового модуля «Лідерство служіння»

денна форма навчання

Разом: 30 год., лекції – 0 год., семінарські заняття – 0 год., практичні заняття – 14 год., модульний контроль – 2 год., самостійна робота – 14 год.

Модулі	Модуль 1
Назва модуля	Лідерство служіння
Кіль-сть балів за модуль	122
Теми практичних занять	1. Корпоративна культура та цінності університету – 11 бал. 2. Лідерство служіння: пріоритет сучасного лідера – 22 бал. 3. Психологічні особливості ефективної взаємодії в команді – 22 бал. 4. Конфлікти та способи їх розв'язання з позицій лідерства служіння – 22 бал.
Кількість балів	77 балів
Самостійна робота	5 балів + 5 балів + 5 балів + 5 балів
Кількість балів	20 балів
Види поточного контролю	Модульна контрольна робота – 25 балів
Розрахунок	$122 : 100 = 1,22$. Студент набрав X балів; Розрахунок: $X : 1,22 =$ загальна кількість балів.

заочна форма навчання

Разом: 30 год., лекції – 0 год., семінарські заняття – 0 год., практичні заняття – 4 год., самостійна робота – 26 год.

Модулі	Модуль 1
Назва модуля	Лідерствослужіння
Кількість балів за модуль	42 бали
Теми практичних занять	1. Корпоративна культура та цінності університету 2. Лідерствослужіння: пріоритет сучасного лідера
Кількість балів	22 бали
Самостійна робота	5 балів + 5 балів + 5 балів + 5 балів
Кількість балів	20 балів
Розрахунок	$42 : 100 = 0,42$ Студент набрав X балів; Розрахунок: $X : 0,42 =$ загальна кількість балів.

8. Рекомендовані джерела

Основна (базова)

1. Бибик Д. Д. Формування соціального лідерства у майбутніх соціальних працівників в умовах професійної підготовки : дис. ... доктор філософії за спеціальністю 231 «Соціальна робота». Київ, 2021. 373 с.
2. Сходинки зростання : практикум до навч. посіб. «Я – студент» / авт. кол.: В. О. Огнев'юк, О. Б. Жильцов та ін. ; за заг. ред. В. О. Огнев'юка. Київ: Київський університет імені Бориса Грінченка, 2019. 84 с.

Додаткова

1. Акімова Т. Ю. Розвиток лідерства у майбутніх соціальних працівників в умовах закладу вищої освіти. *Перспективи та інновації науки. Серія: Педагогіка*. 2022. 1(6) С. 12–25
2. Горбунова В. В. Психологія командотворення: ціннісно-рольовий підхід до формування та розвитку команд : монографія. Житомир : Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2014. 380 с.
3. Ісаєва С. Метод безпрограшного розв'язання конфліктів і його використання для подолання конфліктних ситуацій між викладачем і студентами у вищому навчальному закладі. *Витоки педагогічної майстерності. Серія : Педагогічні науки*. 2016. Вип. 18. С. 135–141.
4. Мороз В. П. Лідерство як наукова проблема. *Вісник Луганського національного університету імені Тараса Шевченка. Педагогічні науки*. 2019. 1(1). С. 99–110.
5. Олексюк О. Є. Концептуальні засади проблеми формування особистості лідера. *Науковий вісник Миколаївського національного університету імені В. О. Сухомлинського*. Серія : Педагогічні науки. 2017. № 2. С. 530–534.
6. Якимюк Ж. О. Особливості лідерських якостей і конфліктності у студентів. *Соціально-гуманітарний вісник*. 2018. Вип. 24. С. 57–58.

9. Додаткові ресурси (за наявності)

Електронний курс на сайті: <http://elearning.kubg.edu.ua/>